УДК 378.147:159.955:355.01

ІННОВАЦІЙНО-КРЕАТИВНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вербицька В.І., к.е.н., доцент,
Пономаренко К.О., Серпухов Д.В.,Кунецова Н.В.,
здобувачі вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Інноваційна стадія розвитку закладу вищої освіти передбачає, що інформація й знання стають предметами та засобами праці для креативного мислення, де нові ідеї є продуктом, який, в свою чергу, спричиняє значний соціально-економічний ефект. При цьому при переході на нову стадію всі досягнення попередніх стадій зберігаються та відновлюються на більш високому рівні. Джерелами креативності є творчі люди й технології. Майбутні фахівці - сьогоднішні абітурієнти вже мають уяву, що їх чекає через п’ять-сім років, ким вони стануть після одержання диплома. Готувати майбутніх фахівців – ось основне завдання вищих навчальних закладів України. Сучасний світ переживає глобальну інформаційну революцію. У цих умовах молодь повинна вміти не тільки одержувати, але й створювати нові знання. Креативне мислення, уміння переробляти знання, народжувати нові технології й інновації — ось що важливо в найближчому майбутньому. [1]

Своєю чергою, суспільство, у якому знання стають капіталом і головним ресурсом економіки, має право пред’явити більш високі вимоги до вищої професійної освіти. Однак освітня система сьогодні слабко орієнтована на підготовку мислителів і новаторів, здатних створювати конкурентоспроможні інтелектуальні продукти, відповідно до високого статусу професіонала, які забезпечують стабільний соціально-економічний

розвиток країни. Ця проблема, як наслідок, спричиняє низьку професійну адаптацію випускників вишів на ринку праці. Система вищої освіти орієнтована переважно лише на транслювання знань, тоді як, за даними наукових досліджень, ділова спроможність лише на 15% залежить від професійних знань, а на 85% — від особистих якостей та здібностей. Причина неуспіху багатьох молодих фахівців полягає у відсутності в них професійного мислення, сучасної культури, соціально обумовлених основ спілкування, навичок адаптації до швидких змін соціально-економічних умов. [1, 2]

З боку економіки вже давно спостерігається ріст потреби в соціальній компетенції фахівців. Дослідження в області ринку праці привели до наступної формули: сьогодні необхідний перехід від «гарного фахівця» до «гарного співробітника». Поняття «гарний співробітник» включає спеціальну професійну підготовленість, але крім цього передбачає наявність таких якостей, як відповідальність, уміння працювати в команді, адекватну самооцінку, самостійність у прийнятті рішень, наявність професійних соціально-етичних установок, готовність до перевантажень і стресових ситуацій, уміння з них виходити.

Креативність опирається на прикладну уяву, інтелект, винахідливість і самонавчання. Основні елементи для креативності:

- компетенція : знання, навички, досвід;

- творче мислення : гнучкість, винахідливість і наполегливість при пошуку розв’язку проблем, використання методів креативного мислення;

- мотивація :

1) внутрішня — особиста зацікавленість у розв’язанні проблеми, прагнення до самореалізації, та

2) зовнішня — матеріальні заохочення й просування по службі. Для креативності більш важливу роль відіграє внутрішня мотивація. [3]

У сучасних умовах воєнного стану креативне мислення набуває особливої ваги. Українське суспільство потребує фахівців, здатних швидко адаптуватися до нестандартних ситуацій, знаходити ефективні рішення в умовах обмежених ресурсів і непередбачуваних викликів. Саме креативність допомагає долати кризові обставини, трансформувати труднощі у можливості, знаходити нові шляхи організації навчання, управління, комунікації, оборони та волонтерської діяльності. [3-4]

Війна показала, що інтелектуальна й технологічна перевага безпосередньо залежить від уміння мислити нестандартно, швидко генерувати ідеї, створювати інновації — від військових технологій до цифрових освітніх рішень. Тому розвиток креативного мислення в освітньому середовищі є не лише педагогічним завданням, а й стратегічним пріоритетом національної безпеки. Освіта, що виховує творчу, відповідальну, мислячу особистість, формує кадровий потенціал для перемоги на фронті й відбудови держави після війни. [5]

Для розвитку креативних форм індивідуального економічного мислення, насамперед, необхідно здійснити стратегічний перехід від «ретрансляційної» до «інноваційної» спрямованості навчання. Основні принципи інноваційного навчання передбачають:

- вироблення навичок логічного висновку й самостійного формулювання понять;

- уміння будувати класифікації й типології;

- формування навичок моделювання явищ і процесів;

- здатність вирішувати нестандартні завдання, що потребують самостійного пошуку додаткової інформації та нових підходів до аналізу проблем.

У креативному навчанні найбільш комплексним і результативним методом є навчання дією, що здійснюється у вигляді розв’язання реальних професійних завдань, аналізу й програвання конкретних ситуацій, спільної

діяльності навчальної групи, самостійної роботи. [6] Реалізація моделі креативного інноваційного навчання сприятиме розв'язанню проблеми професійної готовності випускників вишів і дозволить підготувати молодих фахівців, здатних задати свій інноваційний темп у соціально-економічному розвитку України.

Література :

1. Петришин Л. Й. Теоретико-аналітичний підхід до проблеми креативності як прояву творчого особистісного розвитку. *Наук-пед журн. Дрогоб. держ. пед. ун-ту «Молодь і ринок».* 2012. № 5. С. 94-98.

2. Андрущенко В. П. Креативна освіта як чинник національної стійкості в умовах війни. *Вища освіта України,* 2023. № 4, С. 5–12.

3. Мельник О. І. Формування креативного мислення майбутніх фахівців у контексті воєнних викликів. *Педагогічний дискурс*. 2023, № 35, С. 114–120.

4. Петренко Л. Інноваційна освіта в умовах воєнного стану: виклики та можливості. *Освітній простір України.* 2022. № 21, С. 45–52.

5. Шаров С., Шарова Т. Психолого-педагогічні засади розвитку креативності особистості в умовах кризи. *Молодь і ринок,* 2024. № 2. DOI:10.24919/2308-4634.2024.300015.

6. Сисоєва С. О. Соціальні, психологічні та педагогічні підходи до визначення творчої особистості. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. С. 28-62.